

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่จะพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาของประชาชนในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้การเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน เสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณพัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อยอดการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความเห็นจากผู้อื่นและจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

2555 : 61)

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนสามวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งยังเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรม และยอมรับความแตกต่างในความ

หลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพทางสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมอาเซียนให้เกิดการเรียนรู้ประวัตินโยบายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 39-40)

คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และสติปัญญาของเด็ก ประชาชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และผลิตภาพแรงงานต่ำ ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้น แต่ปัญหาคุณภาพการศึกษาค่ำ กลุ่มเด็กมีพัฒนาการด้านความสามารถ ทางเขาวัวปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ ค่อนข้างต่ำ พัฒนาการสมวัยมีสัดส่วนลดลง กลุ่มวัยทำงานมีคุณภาพต่ำ กลุ่มผู้สูงวัยเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาลของภาครัฐในอนาคต นอกจากนี้ปัญหาด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ สังคมไทยยังเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม และจริยธรรม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านกระแสโลกาภิวัตน์และโลกไซเบอร์ ส่งผลให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยร่วมสมัยที่หลากหลายในรูปแบบการรวมกลุ่มของบุคคลที่สนใจเรื่องเดียวกัน ขณะเดียวกันมีการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม นอกจากนี้ความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันเริ่มหมดไป (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 40-41)

ความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอีกเรื่องหนึ่งที่เกิดจากความเสื่อมถอย ทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย ส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอ คนในสังคมขาดความไว้วางใจเชื่อใจ และขาดความร่วมมือร่วมทางสังคม วิกฤตปัญหาด้าน คุณธรรม จริยธรรม เป็นความเสียหายที่จะส่งผลให้ประชาชนอยู่ร่วมกันยากลำบาก มีความดีในการใช้ความรุนแรง แก้ไขปัญหามากขึ้น ทั้งปัญหาในระดับครอบครัว และปัญหาความคิดเห็นต่างทางการเมือง ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมแก้ไขปัญหาได้ไม่เต็มที่ ทำให้ขาดความไว้วางใจเชื่อใจกัน นอกจากนี้กระแสวัฒนธรรมเสมือนจริงที่แพร่เข้ามาผ่านโลกไซเบอร์ ทำให้มีการสร้างเครือข่ายทางสังคมมากขึ้น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และวิจารณญาณในการเลือกรับ-ปรับ-ใช้วัฒนธรรม ส่งผลให้ค่านิยมไทย มีการปรับเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมที่รับมา เด็กและเยาวชนที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีพอ หรือขาดการใช้วิจารณญาณกลั่นกรองจะเสี่ยงต่อการรับวัฒนธรรมที่ไม่ดีงาม

มาใช้โดยง่าย นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมเสมือนจริงในเชิงของการสร้างปัญหามากกว่าเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ความสัมพันธ์กับคนรอบข้างลดลง สร้างพื้นที่ส่วนตัวมากขึ้น นำไปสู่ความแตกแยกในครอบครัวและการมีส่วนร่วมในสังคมลดลง (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 42) จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาในทุกๆ ด้าน

จากเหตุผลดังกล่าวทุกฝ่ายทุกภาคส่วนต้องเร่งทั้งแก้ไขและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอีกในระยะยาว ซึ่งแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแนวทางหนึ่งคือ การให้ความรู้และการสร้างความตระหนักให้กับคนในชุมชน ซึ่งการให้การศึกษากการเสริมสร้างความรู้ แก่คนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดทักษะด้านการศึกษา ทักษะการทำงานและการดำเนินชีวิต อย่างต่อเนื่อง คนในชุมชน มีจิตสำนึก ตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย สร้างจิตสำนึกที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ขนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นฐานในการก้าวไปสู่สังคมที่มีความใส่ใจและแบ่งปันต่อผู้อื่น ตลอดจนนำไปสู่การสร้างและพัฒนา นวัตกรรม และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมต่อกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศในอนาคต สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็ง ทำหน้าที่และบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และชุมชนให้เป็นสถาบันหลักในการพัฒนาความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 39-43)

การให้ความรู้ และการสร้างความตระหนักให้กับคนชุมชน ซึ่งการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นทั้งกระบวนการ กิจกรรมและแนวทาง สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริม และเกื้อหนุนให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชนในแบบองค์รวมอย่างเป็นระบบ ที่มาจากส่วนประกอบหลายๆ ประการ อาทิ สังคม สิ่งแวดล้อม วิธีการดำเนินชีวิตของบุคคล เพื่อสนับสนุนให้เกิดทักษะด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต จึงต้องอาศัยความร่วมมือและการระดมพลังจากทุกฝ่าย ในการขับเคลื่อนกิจกรรม ให้ชุมชนมีพลังอำนาจที่จะดูแลตนเอง ครอบครัว ชุมชน อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นไปได้ของท้องถิ่น โดยคำนึงถึงระบบ สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของชุมชน เน้นการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนอย่างเต็มที่ โดยสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มวัย

สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่

บทบาทของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ประชาชนจะต้องเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้ในระบบห้องเรียนและนอกระบบห้องเรียน เด็กวัยเรียนที่ออกกลางคัน เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ต้องมีพื้นที่ให้เขาเหล่านี้ได้ศึกษาและพัฒนาตนเองตามศักยภาพ รวมทั้งประชาชนที่ต้องการทักษะเพิ่มเติมในการประกอบสัมมาอาชีพ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน การรวมกลุ่มที่จะทำให้เกิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เสริมสร้างชุมชนให้ลงมือทำด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องเป็นการสะสมความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning Process) โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างทีมงานเขียนโครงการ จัดทำแผนดำเนินงาน ควบคู่ไปกับการรวบรวมสารสนเทศความรู้สึกรวมของประชาชน สำหรับข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุง แผนงานและกิจกรรมในโครงการ จนเกิดความตระหนักถึงการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันซึ่งมีส่วนเกื้อหนุนองค์กรชุมชน ให้มีความแข็งแกร่งและมั่นคงยิ่งขึ้น ซึ่งการขับเคลื่อนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชนนี้ จะเป็นวิธีที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้เกิดการจัดการความรู้ ความตระหนักในหน้าที่ เกิดการมีส่วนร่วมและชุมชนสามารถที่จะดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืน

สถานีเรียนรู้ตลอดชีวิตบ้านโพนเมืองเป็นองค์กรนวัตกรรม ที่มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของคนในบ้านโพนเมือง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 113 หมู่ 2 บ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยนำแนวคิด การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัย มาประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนเอง ซึ่งมีหลักการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้กับคนทุกคน เป็นพื้นที่จะปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหน้าที่ของคนทุกคน โดยเน้นกิจกรรม 3 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษา 2) ด้านทักษะการทำงาน และ 3) ด้านการดำเนินชีวิต เพื่อให้คนสามวัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีกระบวนการทำกิจกรรม โดยต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต ซึ่งกิจกรรมทั้ง 3 ด้านนี้ เกิดจากการจัดเวทีเสวนาของตัวแทนชุมชน ตัวแทนเด็กและเยาวชน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลตำบล นักวิชาการ และคนในชุมชน เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2556

จากเหตุผลดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนสามวัย และประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหากระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้เกิด นวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งขับเคลื่อนโดยสถานีเรียนรู้ตลอดชีวิต บ้านโพนเมืองอันจะเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ออกมาเป็นผลงานนวัตกรรมชุมชน กระตุ้นส่งเสริมให้ปฏิบัติงานเป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน ฝึกการเป็นผู้ให้และผู้รับอย่างมีคุณค่า ปลูกจิตสำนึกให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ย่อมเกิดความยั่งยืนในตัวตน ขยายผล จนถึงคนครอบครัว ชุมชนและสามารถขยายผลไปยังชุมชนใกล้เคียงได้อย่างภาคภูมิใจ

คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์ด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบ้านโพนเมืองในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. นวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านโพนเมืองเป็นอย่างไร
3. พฤติกรรมของคนในชุมชนบ้านโพนเมือง ที่ผ่านกิจกรรมในนวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบ้านโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านโพนเมือง
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของคนในชุมชนบ้านโพนเมือง ที่ผ่านกิจกรรมในนวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย แบ่งได้ตามระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชน ได้แก่ ประชาชนในตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 150 คน กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณแล้วสุ่มอย่างง่ายจากจำนวนประชากรทั้งหมด และศึกษาสถานการณ์ ศึกษาปัญหา ความต้องการและแนวทางแก้ไขในด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบ้านโพนเมือง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวแทนเด็ก เยาวชน ตัวแทนผู้ใช้แรงงาน ตัวแทนผู้สูงวัย จำนวน 30 คน จากบ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยความสมัครใจ

ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านโพนเมือง ศึกษา องค์ความรู้ใหม่ โดยผ่านกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ทักษะการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีหรือทฤษฎีที่สนับสนุน เพื่อนำผลและข้อสรุปมาสังเคราะห์ โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนองค์กรทางสังคม 10 คน ตัวแทนเด็ก เยาวชน 20 คน ตัวแทนผู้ใช้แรงงาน 10 คน และตัวแทนผู้สูงวัย 10 คน เพื่อให้เกิดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดนวัตกรรมในชุมชนบ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ผ่านกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ ด้านการศึกษา ทักษะการทำงานและการดำเนินชีวิต พฤติกรรมของกลุ่มคนที่ผ่านกิจกรรมในนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผลมาจากการที่ทุกคนต้องทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นเกิดสิ่งใหม่ๆ ค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ สังเกตกระบวนการคิด การทำอย่างเป็นระบบ ยอมรับความแตกต่าง และมีความคิดสร้างสรรค์ ประเมินผล กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน โดยความสมัครใจ

2. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน

3. พื้นที่การวิจัย

3.1 พื้นที่ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ตำบลโพนเมือง อำเภอ
อาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 16 หมู่บ้าน

3.2 พื้นที่ขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้านโพนเมือง
ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

สาเหตุที่เลือกพื้นที่บ้านโพนเมือง หมู่ 2 ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ
จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม เพราะพื้นที่แห่งนี้มีองค์กรทางสังคมที่เป็น
ของคนในชุมชน ตั้งอยู่ในพื้นที่ แต่ขาดการต่อยอดและเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมที่ทำกันมา
ต้องหยุดชะงัก จึงเป็นพื้นที่ที่จะฟื้นฟูให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เกิดนวัตกรรมในชุมชน และสามารถที่จะเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้

4. ฐานคิดในการออกแบบนวัตกรรม

4.1 พุทธธรรม ได้แก่ สัปปริสธรรม 7 ประการ

4.2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานการณ์ด้านการศึกษา หมายถึง การศึกษาของคนสามวัยคือวัยเด็กและเยาวชน
วัยผู้ใช้แรงงาน วัยผู้สูงอายุ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ที่ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลง
ของสังคมรอบข้างซึ่งมีทั้งสถานการณ์ด้านบวณและด้านลบ

ทักษะการทำงาน หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ
มาใช้ในการปฏิบัติ ให้งานที่ทำอยู่สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีความรู้
ความสามารถในงานที่ทำ ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน คือ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะ
กระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน

การดำเนินชีวิต หมายถึง สิ่งที่จะทำให้การดำเนินชีวิตของคนเราดีขึ้น มีความสุข
มากขึ้น อันได้แก่ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ การแก้ปัญหา โดยการแก้ที่สาเหตุ
ที่เป็นจริง ไม่เข้าข้างตัวเองและไม่โทษผู้อื่น ทุกปัญหา มีทางออกเสมอ หากคิดไม่ออกก็ต้อง
ปรึกษาผู้อื่น, การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดทำในสิ่งใหม่ๆ คิดบวก ชีวิตยังมีหวังอย่าท้อแท้,

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นผู้ฟังที่ดี ตั้งใจฟังเวลาคนอื่นพูด เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 คิดวิเคราะห์ความต้องการของผู้อื่น และการควบคุมอารมณ์ ไม่โกรธ ไม่ก้าวร้าว ไม่คิดมาก

นวัตกรรม หมายถึง การทำสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงทางความคิด
 การผลิต กระบวนการหรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นจากการปฏิวัติหรือ
 การพัฒนาต่อออกจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัย

ชุมชน หมายถึง ชุมชนหมู่บ้าน โพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ
 จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชุมชนที่มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ มีการแสดงออก
 ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และมีความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน

นวัตกรรมชุมชน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ใหม่ของคนในชุมชนบ้าน โพนเมือง
 โดยผ่านองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ
 ภูมิปัญญาสากล อย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับการศึกษา ทักษะการทำงานและการดำเนินชีวิต
 ทั้งระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน

การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความคิด จิตใจและทักษะ
 ทางร่างกาย ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นในทุกช่วงของชีวิต ไม่เพียงแต่ หมายถึงการศึกษาผู้ใหญ่
 แต่ยังครอบคลุมการเรียนรู้ทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต

พฤติกรรมของคนในชุมชน หมายถึง การแสดงออกของคนในชุมชนทุกรูปแบบ
 เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน
 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น จากพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติสู่การเปลี่ยนแปลง
 การปรับเปลี่ยน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

กลุ่มคน หมายถึง กลุ่มเด็ก กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้สูงอายุ ในหมู่บ้าน
 โพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. คนในชุมชนบ้านโพนเมือง มีสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงานและ
 การดำเนินชีวิตดีขึ้น
2. เกิดกระบวนการเรียนรู้นวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบ้าน โพนเมือง
 สามารถพัฒนานวัตกรรม ให้เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง
3. เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนทั้งสามกลุ่มวัย คือวัยเด็กเยาวชน วัยผู้ใช้
 แรงงานและกลุ่มวัยผู้สูงอายุในบ้าน โพนเมือง